

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

RAPORT ME REKOMANDIM

A.nr. 477/2017
Xhafer Rushiti

lidhur me zvarritjen e procedurës në Gjykatën e Apelit në lëndën AC.Nr 1168/14

**Për: Hasan Shala, Kryetar
Gjykata e Apelit**

Prishtinë, më 1 dhjetor 2017

Qëllimi i raportit

1. Qëllimi i këtij raporti është tërheqja e vëmendjes Gjykatës së Apelit, lidhur me nevojën e ndërmarrjes së veprimeve përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen e lëndës AC.Nr 1168/14, pa vonesa të mëtutjeshme.
2. Ky raport është i bazuar në ankesën individuale të z. Xhafer Rushiti të cilin e përfaqëson avokati i tij z. Musli Abazi (në tekstin e mëtejshëm *ankuesi*) dhe mbështetet në faktet dhe provat e ankuesit, si dhe nga shkresat e lëndës të cilat i posedon Institucionit i Avokatit të Popullit (IAP), lidhur me zvarritjen e procedurës gjyqësore në lëndën AC.NR 1168/14 për çështjen e vërtetimit të pronësisë.

Baza ligjore

3. Sipas nenit 135, para. 3 të Kushtetutës: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore.”*
4. Po ashtu, Ligji Nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, neni 16 paragrafi 8, përcakton se: *“Avokati i Popullit mund të jep rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësor. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe në procedura tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurave”.*

Rrethanat e rastit

Faktet, dëshmitë dhe informatat me të cilat posedon Institucioni i Avokatit të Popullit (IAP), mund të përmbliidhen si në vijim:

5. Ankuesi më 25 shkurt 2005 ka paraqitur padi për vërtetimin e pronësisë në Gjykatën Komonale në Prishtinë.
6. Ankuesi më 31 janar 2007 me aktgjykim të plotfuqishëm C.nr 2164/2006, të Gjykatës Komonale, tani Gjykata Themelore në Prishtinë ka fituar të drejtën e pronësisë në patundshmërinë të evidentuar më parë në fletën poseduese nr. 3838 si ngastër kadastrale nr. 219 Z.K Prishtinë.
7. Më 31 maj 2007 Gjykata e Qarkut, e ka vërtetuar pikën I të Aktgjykimit C.nr 2164/2006, kurse për pikat e tjera të këtij aktgjykimi e kthyer çështjen në rigjykim në Gjykatën Komonale në Prishtinë.
8. Më 14 nëntor 2013 Gjykata Themelore në Prishtinë pas rigjykimit të çështjes ka nxjerrë Aktgjykim C. nr. 1321/13, me të cilin sërish e ka vërtetuar se Xhafer Rushiti është pronar i patundshmërisë të evidentuar si në ngastrën e kadastrale nr 219/2, të evidentuar në fletën poseduese nr. 11113 Z.K Prishtinë.
9. Më 31 mars 2014, ndaj aktgjykimit C.nr. 1321/13 e paditura Komuna e Prishtinës ka paraqitur ankesë në Gjykatën e Apelit, e cila është evidentuar me numër AC. Nr. 1168/14.
10. Sipas pohimeve të ankuesit, Gjykata e Apelit e Kosovës, që nga data 31 mars 2014 e deri më sot nuk ka ndërmarrë asnjë veprim procedural lidhur me ankesën e të paditurit.

Instrumentet ligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovë

11. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, në nenin 21 thekson: *“Republika e Kosovës mbron dhe garanton të drejtat e njeriut dhe liritë themelore, [...]”*.
12. E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, përcaktohet me nenin 31.1. të Kushtetutës: *“Çdo kujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.”*
13. Po ashtu, mbrojtja gjyqësore e të drejtave, në nenin 54 të Kushtetutës, përcakton:
“Çdo kush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me Kushtetutë ose më ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur”.
14. Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (KEDNJ) është dokument ligjor i zbatueshëm drejtpërdrejtë me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe ka prioritet në rast konflikti, ndaj dispozitave e ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike¹. Prandaj, paragrafi 1 i nenit 6 i KEDNJ-ë garanton që: *“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve civile, çdo njëri ka të drejtë për një proces të drejtë dhe të hapur brenda një afati të arsyeshëm kohor”*.
15. Ligji për Gjykatat nr. 03/L-199, në nenin 7 par. 2 përcakton:
“Çdo person ka qasje të barabartë në gjykata dhe askujt nuk i mohohet e drejta në gjykim të drejtë në përputhje me procedurën e rregullt ligjore ose të drejtë në mbrojtje të barabartë me ligj. Çdo person fizik apo juridik ka të drejtë në gjykim të drejtë dhe brenda afatit të arsyeshëm kohor”.
16. Ndërsa neni 7, paragrafi 5, Ligjit për Gjykatat nr. 03/L-199, përcakton se *“Të gjitha gjykatat duhet të funksionojnë në mënyrë të shpejtë dhe efikase për të siguruar zgjidhjen e shpejtë të lëndëve*
17. Ligji për Procedurën Kontestimore nr. 03/L-006, në nenin nenit 10, par. 1 të po këtij ligji *“Gjykata ka për detyrë të përpiqet që procedura të zhvillohet pa zvarritje dhe sa më pak shpenzime, si dhe të bëjë të pamundur çdo shpërdorim të të drejtave procedurale që u takojnë palëve sipas këtij ligji”*.

Analiza ligjore

18. Ankuesi, ankohet për zvarritje të procedurës në Gjykatën e Apelit. Ai konsideron se kjo gjykatë nuk i ka zhvilluar procedurat brenda një afati të arsyeshëm kohor, që do të mund të përbënte shkelje të së drejtës së tij për proces të rregullt brenda një afati të arsyeshëm kohor të garantuar me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës evropiane për të drejtat e njeriut, i cili thotë:

“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve civile[...], çdo njeri ka të drejtë për një proces të drejtë dhe të hapur brenda një afati të arsyeshëm [...]”

¹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 22.

19. Avokati i Popullit tërheqë vëmendjen tek praktika e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në lidhje me nenin 53 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, sipas të cilit të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të GJEDNJ-së.
20. Në raste të shumta, GJEDNJ ka theksuar se e drejta e palës që çështja e tij të vendoset në afat të arsyeshëm kohor, paraqet element qenësor të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm.
21. Avokati i Popullit përkujton që praktika e GJEDNJ ka vërtetuar se zgjatja e procedurës llogaritet nga koha e inicimit të procedurave gjyqësore (shih aktgjykimin *Moldovan dhe të tjerët kundër Rumanisë*, më 12 korrik 2005 dhe aktgjykimin, *Sienkiewicz kundër Polonisë*, më 30 shtator 2003) deri në kohën kur çështja ka përfunduar dhe/ose aktgjykimi është ekzekutuar, (shih, aktgjykimin *Poitier kundër Francës*, më 8 nëntor 2005).
22. Avokati i Popullit vëren se GJEDNJ, në rastin Zimmermann dhe Steiner kundër Zvicrës, ka theksuar se një prej faktorëve që duhet të merret në konsiderim është sjellja e autoriteteve kompetente gjyqësore dhe administrative, dhe se është përgjegjësi e gjykatës që ta organizojë punën e saj në atë mënyrë që individët të informohen për përparimin dhe rezultatet mbi çështjet e tyre brenda një kohë të arsyeshme. (Aktgjykim *Zimmermann dhe Steiner kundër Zvicrës*, 13 korrik 1983).
23. Prandaj, në rastin në fjalë, Avokati i Popullit rithekson se, periudha përkatëse për t'u shqyrtuar lënda e ankuesit fillon prej 25 shkurt 2005, data kur paditësi ka paraqitur padinë në Gjykatën Komunale në Prishtinë. Prandaj, Avokati i Popullit konstaton se procedurat kanë zgjatur mbi dymbëdhjetë (12) vite e tetë (8) muaj, dhe si pasojë ka pasur shkelje të nenit 6 të KEDNJ.
24. Gjithashtu, Avokati i Popullit konsideron se mungesa e mjeteve efektive në shkeljen e të së drejtës për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme, siç është e garantuar me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përbën shkelje të nenit 13 të Konventës, i cili thotë:
- “Çdo person, të cilit i kanë shkelur të drejtat dhe liritë e njohura me këtë Konventë, ka të drejtë të paraqesë një ankim efektiv përpara një instance kombëtare, edhe kur kjo shkelje ka qenë kryer nga persona që veprojnë brenda ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare.”*
25. Sa i përket zbatueshmërisë së nenit 13, Avokati i Popullit përkujton se GJEDNJ disa herë e ka theksuar se vonesat e mëdha në administrimin e drejtësisë në çështjet e palëve të cilat në shtetet e tyre nuk kanë mjete efektive të ankesës lidhur me këto vonesa, përbëjnë kërcënim për sundimin e ligjit brenda rendit vendor ligjor (shih aktgjykimin në rastin *Bottazi kundër Italisë*, më 28 korrik 1999, dhe aktgjykimin në rastin *Di Mauro kundër Italisë*, më 28 korrik 1999). Avokati i Popullit, gjithashtu përkujton se edhe pse GJEDNJ ka vendosur se mjetet efektive do të duhej të interpretohen në atë mënyrë që të kuptohet se mjetet mund të jenë efektive në kuptim të spektrit të kufizuar të një mjeti efektiv brenda një konteksti të veçantë (aktgjykimi në rastin *Klass dhe të tjerët kundër Gjermanisë*, më 6 shtator 1978), GJEDNJ, gjithashtu ka vendosur edhe si vijon:

“Për sa i përket dështimit të pohuar për të siguruar seancë gjyqësore brenda një afati të arsyeshëm [...] asnjë kualifikim i tillë i përmbajtur në fushën e nenit 13 nuk mund të dallohet. Në të kundërtën, vendi i nenit 13 në skemën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut të paraparë me Konventë do të përkrahte mbajtjen në minimum të kufizimeve të nënkuptuara me nenin 13 (aktgjykimi në rastin Kudla kundër Polonisë, më 26 tetor 2000).”

26. Në vend të kësaj, neni 13 pasqyron në mënyrë të drejtpërdrejtë obligimin e shtetit që fillimisht dhe në mënyrë primare të mbrojë të drejtat e njeriut përmes sistemit të tij ligjor duke vendosur me këtë rast një garanci shtesë për një individ për të siguruar që ai apo ajo gëzon të drejtat në mënyrë efektive. Nëse shikohet nga kjo perspektivë, e drejta e një individi për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme do të jetë më pak efikase nëse nuk ekziston mundësia që së pari ta parashtrijë këtë ankesë pranë një autoriteti vendor. Kërkesat e nenit 13 përkrahin ato të nenit 6 (shih, aktgjykimi i lartpërmendur *Kudla*). Kështu, neni 13 garanton një mjet ankimi efektiv pranë një autoriteti vendor për një shkelje të pohuar të kërkesave të nenit 6 për ta shqyrtuar një rast brenda një kohe të arsyeshme. Pasi që rasti në fjalë ka të bëjë me ankesën lidhur me kohëzgjatjen e procedurës, neni 13 i Konventës është i zbatueshëm.
27. Lidhur me kërkesat e nenit 13, Avokati i Popullit përkujton se efekti i këtij neni është që të kërkojë që një dispozitë e një mjeti vendor të merret me substancën e "një ankese të kontestueshme" sipas Konventës dhe të lejojë lehtësimin përkatës (shih, p.sh. aktgjykimi në rastin *Kaya kundër Turqisë*, më 19 shkurt 1998). Çfarëdo mjeti i tillë duhet të jetë efektiv si në praktikë ashtu edhe në ligj (shih, p.sh. aktgjykimi në rastin *Ilhan kundër Turqisë*, më 27 qershor 2000). Lidhur me ankesën për zvarritje të procedurës, Avokati i Popullit përkujton se "mjetet efektive" në kuptim të nenit 13 do të duhej ta parandalonin shkeljen e pohuar ose vazhdimin e saj, ose për të ofruar përmirësimin adekuat për çfarëdo shkelje që tashmë kishte ndodhur (shih, aktgjykimi i lartpërmendur *Kudla*).
28. Prandaj, Avokati i Popullit konkludon se ka pasur shkelje të së drejtës së ankuesit për ankim efektiv të garantuar me nenin 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Konstatimet e Avokatit të Populli

29. Nisur nga analiza e informatave, dëshmive dhe fakteve në dispozicion, Avokati i Popullit konstaton se ka pasur shkelje të së drejtës për proces të rregullt gjyqësor, brenda një afati të arsyeshëm kohor, të garantuar me aktet ligjore të lartpërmendura në çështjen në fjalë. Në rastin konkret procesi gjyqësor ka filluar me paraqitjen e padisë më 25 shkurt 2005 dhe vazhdon deri në datën e nxjerrjes së këtij raporti.
30. Avokati i Popullit konstaton që në rastin konkret, nga vonesa e zhvillimit të procedurës gjyqësore nga Gjykata e Apelit është shkelur e drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm.
31. Po ashtu, zvarritja procedurale në rastin konkret, ka shkelur të drejtën për mbrojtjen gjyqësore të të drejtave.

Prandaj, Avokati i Popullit, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, “[...] *Ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore*”, dhe nenin 16, paragrafi 8 të Ligjit për Avokatin e Popullit, sipas të cilit “*Avokati i Popullit mund të jap rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësorë. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe procedurat tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurës*”, bazuar në analizën ligjore të mësipërme, në cilësinë e rekomanduesit, duke iu referuar argumenteve të lartpërmendura, me qëllim të përmirësimit të punës në sistemin gjyqësor të Kosovës:

REKOMANDON

Gjykatën e Apelit

- ***Që pa vonesa të mëtutjeshme ti ndërmerr të gjitha veprimet përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen për lëndën AC.nr 1168/14.***

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“*Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj*”) dhe nenin 28 të Ligjit Nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“*Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, . . . duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë*”), mirësisht Ju lutemi të na informoni për veprimet që do të ndërmerrni lidhur me këtë çështje.

Me nderime,

Hilmi Jashari
Avokat i Popullit